

Якименко В.В., слухач 4-В курсу
навчально-наукового інституту № 4
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних
наук, професор *Весельський В.К*

ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОВОГО

Тактичні прийоми допиту підозрюваного обираються в залежності від об'єму і характеру інформації про обставини кримінального правопорушення і його учасників, наявності та якості підстав про оголошення підозри, особливості поведінки підозрюваного, в тому числі його відношення до кримінальної події, кримінального досвіду, наявності доказової бази тощо.

Під час спілкування зі слідчим злочинці, в переважній більшості, зазвичай прагнуть досягнення наступного: а) спростувати наявну інформацію про обставини події або спотворюють її; б) прагнуть отримати від слідчого необхідні дані, що допоможуть злочинцю побудувати свій захист.

Мета та мотиви вчинення злочинів - категорія ідеальна та нерідко не знаходять своє відображення в матеріальних слідах. Тому злочинці намагаються провести «зміщення акценту»: вбив загиблого із передбачених мотивів, а стверджує, що оборонявся від нападника; вчинив розбійний напад, але насилля не застосовував; збив пішохода під час перевищення швидкості руху, але пішохід несподівано з'явився на дорозі тощо.

При отриманні інформації від слідчого злочинці використовують хитрі пастки. Тому слідчий повинен знати та пам'ятати, що будь-яке його конкретне питання це не лише запит для отримання відомостей від особи, яку допитують, але й інформаційний сигнал йому про те, що планує слідчий: який

шлях для перевірки висунутої легенди підозрюваного обирає слідчий; з ким він планує зустрітися (наприклад, при згоді на перевірку показів на місці) тощо [1, с.14].

Тактика допиту підозрюваного визначається його поведінкою. Злочинець, який приховує свою участь у злочині впевнений, що створена їм картина нещасного випадку або самогубство є достовірною, доказів, що вказували б на нього немає. Він розраховує, що слідчий не зможе довести його винність, чи навіть участь у злочині, повіривши його показам [2, с. 134].

Тому, як зазначає Коновалова В.О. [3, с.214], коли слідчий бачить занадто впевненість допитуємого в непогрішимості інсценованої події, допит починають з повідомлення про виявлену негативну обставину і ретельним з'ясуванням всіх обставин, пов'язаних з нею. Елемент раптовості, який має місце в подібній ситуації, найбільш ефективний, так як підозрюваний не готовий до пояснень раптово виявлених негативних обставин, що стає підставою для отримання в подальшому його правдивих показів. Повідомлення про виявлення негативних обставин, їх характер, що порушує звичайний хід події злочину, робить брехню очевидною, і особу, яка дає пояснення з цього приводу, охоплює розгубленість, людина не розуміє, як була допущена помилка, непродуманість в створенні інсценування [3, с. 214].

Важливе значення для розслідування кримінальних правопорушень мають негативні обставини, а точніше їх виявлення.

Суттєву роль у виявленні негативних обставин і перевірці уявлень про інсценування належить допиту. Злочинець, який навмисно створив обстановку місця визначеної події, частіше за все вимушений підтверджувати її поведінкою і повідомленням неправдивих відомостей. Ці неправдиві відомості злочинець може повідомляти як оточуючим (сусідам, знайомим, стороннім особам тощо), так і слідчому у вигляді заяви про подію, пояснень на місці події, показів на допиті. Факти, що містяться в цих повідомленнях, їх аналіз, а також порівняння із фактами, що встановлені під час огляду місця події, можуть мати суттєве, а частіше і вирішальне значення у виявленні інсценування. Тому під час допиту необхідно прагнути отримати найбільш деталізовані покази та ретельної їх фіксації. Чим більше даних буде встановлено та зафіксовано в протоколі, тим більше шансів виявити протиріччя як в самих показах, так і в порівнянні їх з

іншими доказами. Неможна залишати без уваги і поведінку особи, яку допитують, в ході допиту. Повідомляючи неправдиві відомості, що підтверджують інсценування, особа вимушена і поводити себе відповідним чином (маємо на увазі емоційну поведінку). Аналіз цієї поведінки, як зазначається в літературі, важливий для обрання вірної тактики допиту [4, с. 55-56].

Практичне значення мають запропоновані у криміналістичній літературі критерії відповідності показань допитуваного дійсності, які мають орієнтуючий характер. Зокрема, такі критерії включають:

1) компетентність допитуваного; 2) його непоінформованість; 3) рівень мовлення допитуваного; 4) унікальність показань; 5) емоційна насиченість показань; 6) критерій невідповідностей [5].

Список використаних джерел

1. Бахин В. П. Тактика преступников. Тактические приемы противодействия преступников следствию / Владимир Петрович Бахин. - К.: изд-во Семенко Сергея, 2009. - 44с.

2. Комаринська Ю.Б. Методика розслідування навмисних вбивств, замаскованих під нещасний випадок або самогубство на залізничному транспорті: дис кандидата юр. наук ; 12.0. 09 / Комаринська Юлія Борисівна. - К., 2010. - 235 с.

3. Коновалова В. О. Вбивство: мистецтво розслідування: [монографія] / Віолета Омелянівна Коновалова. - Харків: Факт, 2006. - 311 с.

4. Овечкин В. А. Расследование преступлений, скрытых инсценировками: [учеб. пособ.] / В. А. Овечкин. - Харьков: Юридический институт, 1979. - 64с.

5. Криміналістика. [Електронний ресурс] 2-ге видання, перероблене і доповнене / За редакцією В. Ю. Шепітька. - 80 Мін / 700 МВ. - Х: Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, 2004 - 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. - Систем. вимоги: Pentium; 32 Mb RAM; Windows 95, 98, 2000, XP; MS Word 97-2000. - Назва з контейнера.